

ditionata, independenter a decretis subjective absolutis, illa providentiae non subjiciuntur: ergo ab his dependent futura ista libera.

Resp. Dist. *maj.* Subjici debet providentiae absolutae vel conditionatae; conc. Semper absolutae; subd. Si exeat absolute a possibilitate; conc. Si conditionate tantum exeat; nego *majorem*.

Objic. 6.º Si libera conditionata non pendent a divino decreto, multa Deus cognovit casualiter; velit enim, vel nolit, ejus scientiae objiciuntur. Sed hoc minime Deum decet.

Resp. Cognovit casualiter, id est, independenter ab ejus voluntate absoluta; conc. Independenter a sua voluntate conditionata; nego *maj.* Non enim ulla videt Deus futura conditionata libera, nisi sub omnibus necessariis conditionibus, inter quas haec praelucet; quod non essent futura nisi Deo intendente illa, vel permittente. Unde non effugiunt divinam providentiam ejusmodi futura; sicut autem futura absoluta providentiam postulant absolutam, ita futura conditionate non aliam requirunt nisi conditionatam.

THESIS XXXIII.

197. Deus cognoscit in se ipsis, seu, in sua praesentialitate (ut loquitur D. Thomas), futura libera conditionata.

Prob. 1.º Omnia necessario Deus cognoscit prout cognoscibilia sunt. Sed futura libera conditionata sunt in se ipsis cognoscibilia, seu in sua praesentialitate conditionata: ergo in se ipsis ea cognoscit. *Min.* prob. Ejusmodi futura conditionata sunt in se ipsis vera: ergo et cognoscibilia. *Ant.* prob. Quidquid est, *eo modo quo est*, est verum. Atqui futura contingentia conditionata, *eo modo quo sunt*, in se ipsis sunt: ergo in se ipsis sunt vera.

Maj. supponitur ex Metaphysica. *Minor* ex terminis est vera: nihil enim potest *formaliter* esse id quod est, sive absolute, sive conditionate, per aliud a se distinctum.

2.º Vel cognoscit Deus ejusmodi contingentia conditionata in se ipsis, vel in alio: atqui non possunt cognosci in alio; ergo in se ipsis dignoscit. *Min.* prob. Ut in alio cognoscerentur scientia certa, puta, in essentia Dei, in voluntate divina, in voluntate creata; oporteret ut ejusmodi forent intrinsece connexa, seu determinata, ad futura libera conditionata. Atqui talis connexio et determinatio neque datur in essentia divina, ut patet; neque in voluntate creata, quae est indifferens; neque in divina voluntate, ut patet ex thesi praec. Ergo in se ipsis haec futura cognoscit.

198. Objic. 1.º Quod non est verum, sed esset, non determinat cognitionem, sed determinaret. Atqui futurum conditionatum non

est verum, sed esset: ergo non potest determinare cognitionem, seu in se cognosci.

Resp. Dist. *min.* Non est verum moraliter, sed esset; nego *min.* Non est verum physice; subd. Absolute; conc. Conditionate; nego. Cum ejusmodi futura aliquatenus existant, scilicet, conditionate; non enim sunt pure possibilis; sequitur, relate ad Deum habere suam praesentialitatem: Deus enim «Scit omnia quae sunt quocumque modo,» ait D. Thomas (1).

Objic. 2.º Ex D. Thomas (2); scientia contingentium subditur divinae libertati. Sed si contingentia conditionata determinant in se ipsis divinam scientiam, haec non subditur Dei arbitrio: ergo nequit in se ipsis ea videre. Resp. Dist. *maj.* Contingentium absolute futurorum scientia subditur... Conc. *maj.* Conditionate futurorum subditur... Subd. Subditur divinae libertati absolutae; nego *maj.* Conditionatae; conc.

Scilicet, nequit videre Deus ullum contingere conditionate futurum, nisi sub conditione implicita, quod liberrime illud conderet, et sub talibus conditionibus libere constitueret.

198. Objic. 3.º Non potest objectum ad sui concurrere notitiam, nisi existat in se, vel in medio aliquo. Sed in se non existit contingens conditionate futurum; neque in medio: ergo in se videri nequit.

Resp. Dist. *maj.* Ad notitiam nostram non potest concurrere; concedo: Ad Dei notitiam; subd. Si non existat neque physice, neque moraliter; conc. *maj.* Alias; nego. Intellectus enim divinus ex se ipso est species omnium intelligibilium, ut supra dictum est (3): unde determinatione physica vel quasi physica ex parte objecti nullatenus indiget. Laborant ergo falso supposito Auctores illi, qui determinativum physicum ex parte objecti inquirent, ut a divino intellectu dignoscatur.

Objic. 4.º Ait D. Thomas (4): «Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret. »Unde sublata causa, non esset futurum illud fieri. Sola autem causa »prima est aeterna.» Unde sic arguitur: eatenus videri potuerunt futura libera conditionata, quatenus vere futura erant: atqui non potuerunt esse futura, nisi quia in causa erat ut fierent, quae causa ab aeterno solus Deus erat; ergo in solo Deo, non in se ipsis videri poterant.

Resp. Dist. *min.* Non potuerunt esse futura *illative*, nisi quia in causa... Conc. *min.* Futura *formaliter*; nego.

(1) P. 1, q. 14, a. 9.—(2) 1, dist. 39, q. 1, a. 2.—(3) N. 150, etc.—(4) P. 1, q. 16, a. 7.

Ex dictis supra (1) patet, quod futuritio illativa in determinatione causarum sita est, vel absoluta, vel conditionata, prout futurorum natura extiterit. Nempe ut aliquid absolute futurum sit, opus est ut illius causa ad id determinetur absolute: de futuris ejusmodi loquitur D. Thomas ibi.

Diende negatur *consequentia*, quae ex confusione futuritionis *formalis* cum *illativa* prave deducitur.

199. Objic. 5.^o Ut possent futura conditionata in se ipsis cognosci, deberet infallibilis esse connexio inter conditionem et conditionatum; sed non est ejusmodi nexus, ut supponimus; ergo videri in se ipsis nequeunt.

Resp. Dist. *maj.* Ut viderentur in ipsa conditione, deberet infallibilis cum eadem esse nexus; conc. *maj.* Ut possint cognosci in sua intrinseca praesentialitate (hoc significat in se ipsis), deberet infallibilis cum conditione esse connexio; nego.

SCHOLION.

Divinae scientiae signa.

200. Ex praedictis patet Dei scientiam attingere in se ipsis omnia possible, conditionate futura, absolute futura, et res omnes actu existentes. Cum autem liber voluntatis consensus in instanti A existens praesupponat eundem fuisse absolute futurum, nec non conditionate futurum, et possibilem; quatuor distinguenda sunt signa scientiae Dei (objective sumptae) respectu cujuslibet actus liberi existentis: Deus scilicet, cognovit talem consensum existentem, absolute futurum, conditionate futurum, et possibilem. Horum autem signorum illud est prius quod caetera non praesupponit, sed potius ab iisdem praesupponitur. Unde primum est signum *possibilitatis*; secundum est veritatis, seu objectivitate conditionatae; tertium est signum consensus absolute futuri; quartum est consensus existentis. Nam valet hic discursus: in instanti A consensus existit; ergo consensus erat futurus pro eodem instanti; ergo si voluntas poneretur in conditionibus instantis A, consensus foret; ergo consensus in conditionibus illius instantis est possibile.

E contra; discursus inverso modo non recte procedit. Consensus in instanti A est possibile; ergo si constitueretur voluntas in conditionibus illius instantis, esset consensus; ergo in instanti A erit

(1) N. 176.

consensus; ergo existit consensus. Nulla ejusmodi consequentia est formaliter vera.

201. Ex his concluditur, quod consensus, in posterioribus signis consideratus, sit sane determinativus scientiae respicientis priora signa; in prioribus autem non potest determinare scientiam posteriorum. Unde in signo possibilitatis, solum potest determinari cognitio consensus possibilis: in signo futuritionis conditionatae, nequit determinari scientia futuritionis absolutae consensus; et in signo istius non determinatur scientiae visionis consensus, quae attingit formaliter non causam, sed existentiam ipsam consensus.

THESIS XXXIV.

Scientia objective conditionata, qua Deus cognoscit futura conditionata nobis libera, recte appellatur media.

202. **Nota I.** Scientia Dei dividitur in scientiam *simplicis intelligentiae* et scientiam *visionis*. Utraque diverse a diversis definitur Auctoribus, et inde dissensio exurgit; utrum scientia futurorum conditionatorum nobis liberorum spectet ad unam vel ad alteram. Perpensa autem definitione, quam utriusque scientiae tradidit D. Angelicus, dicimus cum Molina, Bellarmino, Valentia, Suarez etc., pertinere istam conditionatorum nobis liberorum scientiam ad eam quae dicitur *simplicis intelligentiae*. Nam in signo futuritionis conditionatae, non cognoscuntur illa contingentia ut extitura in aliqua differentia temporis praesentis, praeteriti vel futuri. Jam vero, juxta D. Thomam, (1) dicitur scientia visionis, qua videntur existentia in aliqua temporis differentia; scientia autem simplicis intelligentiae est illa, qua non existentia cognoscuntur.

203. **Nota II.** Communiter thomistae dividunt Dei scientiam in naturalem et liberam, licet D. Thomas talis non meminerit divisionis, ut notavit Suarez (2). Naturalis ea est, quae necessario Deo inest, ideoque independenter ab illius libertate: è contra libera. Ex. gr. Judicia haec: mundus existet; Petrus convertetur, etc. actus sunt scientiae liberae; quia ex libera Dei voluntate haec, et similia, evenerunt. E converso; Dei existentia, pluralitas personarum, possible, sunt objectum scientiae naturalis.

204. Prob. 1.^o thesis. Scientia illa, quae partim tantum convenit cum scientia naturali et cum scientia libera, jure dicitur *media*

(1) I. p. q. 14, a. 9.—(2) Proleg. 2, de Grat. c. 7, n. 8.

inter utramque: sed talis est scientia Dei, qua futura conditionata nobis libera cognoscit; ergo scientia *media* est dicenda.

Min. prob. Haec scientia, in primis, non habet scientiae naturalis praedicatum hoc; quod necessario Deo insit: deinde convenit cum eadem in hoc; quod inest Deo independentem ab illius decreto absolute existente. Similiter non habet constitutiva omnia scientiae liberae; quia non pendet a decreto libero actuali: habet tamen praedicatum aliquod scientiae liberae, cum sit etiam contingenter in Deo. Ergo talis est scientia, qua Deus conditionata libera cognoscit; *media*, nempe.

2.° Scientiae Dei distinguuntur secundum rerum statum, quas attingunt. Sed scientia haec attingit statum medium inter possibilitatem et existentiam absolutam: ergo jure *media* dicenda. *Min. patet*: quia esse futurum conditionate, est quid medium et diversum inter esse possibile et esse futurum absolute.

205. *Objic. 1.°* Haec scientia *media* nititur in eo, quod Deus aliqua futura conditionata libera sciat, non ex sua libera determinatione, sed creaturae. Sed hoc Dei adversatur potentiae: ergo concedi talis scientia non potest. *Min. prob. a)* Si cognoscat Deus, ex. gr. sub auxilio *A* non consensurum Petrum, erit impossibilis Deo Petri consensus per auxilium *A*. Atqui antecedenter ad Petri liberam determinationem, talis consensus erat Deo possibilis: ergo Dei potentia ligata est, et impedita ab aliena voluntate.

b) *Confirm.* Juxta Molinistas, qui non habet omnia praerequisita ad actum, non habet veram potentiam ad actum. Sed posita scientia *media* de dissensu, non habet Deus, nec habere potest, omnia praerequisita ad consensum: ergo amisit potentiam ad consensum sub auxilio *A*.

Resp. nego min. Ad prob. a) *dist. min.* Antecedenter... erat Deo possibilis *absolute*; *conc.* In quacumque hypothesis, servataque hominis libertate; *nego min.*

Deinde *nego conseq.* Nam non ligatur Dei potentia, quia ex ipsa Dei providentia et potentia, ponitur aliqua conditio, sub qua contradictionem involvit poni consensum liberum simul cum dissensu libero: absurda namque, seu impossibilia, non sunt cujusvis potentiae aut providentiae objectum.

Ad *confirm. b)* *resp. Dist. min.* Non habet omnia... ad consensum absolute ponendum; *nego min.* Nam, si velit, potest Deus habere *consensum* necessarium per physicam praedeterminationem; vel *consensum* liberum per aliud auxilium *B*. Non habet omnia.... ad consensum liberum per auxilium *A*; *conc. min.* Deinde *nego consequentiam*: non enim amisit, sed potius conservavit potentiam, qua potest creaturas liberas habere; nam ad hoc requiritur, docente

D. Thoma, *ut non determinantur nisi ex se ipsis* (1). Si ergo sub auxilio *A* determinetur creatura ad dissensum, postulat Dei potentia, ut non fiat absurdum, nempe, ut simul determinetur ad consensum.

206. *Objic. 2.°* Hoc conditionatum: Petrus sub auxilio *A* dissentiet; est contingens: sed ab ente necessario pendet omne contingens; ergo potest Deus impedire quod Petrus sub auxilio *A* dissentiat; ideoque est scientia libera, non *media*.

Resp. Dist. min. Pendet omne contingens *ad existendum absolute*; *conc. min.* *Ad existendum conditionate*; *nego*; vel *subd.* pendet *remote*, quatenus ab ente necessario dimanant creaturae liberae; *conc.* Pendet *proxime*, quatenus ens necessarium determinet actum contingentem liberum, consensum vel dissensum; *nego.* Non enim hoc est potentia vera, sed ficta, apparens, realisque imperfectio. Si enim hoc contingens: «Petrus sub auxilio *A* non peccabit,» penderet a Deo; consequenter posset Deus determinare oppositam, nempe; «Petrus sub auxilio *A* peccabit.» Ecce pulchram potentiam, peccatum determinantem et *peccantem!*

Inst. Non sufficit quod omnia contingentia ab ente necessario remote pendeant; opus est ut ab ejus Providentia immediate disponantur. Ergo nequit ullum contingens determinari nisi ex Dei voluntate.

Resp. Dist. ant. Ab ejus Providentia disponantur determinante; *nego ant.* Aliter enim et peccata, blasphemias, odium Dei etc., determinaret. Ab ejus Providentia, saltem permittente, disponantur; *subd.* Absolute vel conditionate; *conc.* Absolute tantam; *nego ant.*

SCHOLIA.

§ I.

Scientia media reflexa.

207. Ex dictis intelligi potest, quid sentiendum de scientia *media reflexa*: nempe, utrum, et quo medio cognoscat Deus sua decreta conditionate libera. Ex. gr. Si Deus habuisset scientiam *media* de consensu Judae, quod converteretur per auxilium *A*, utrum illi dedisset Deus, vel non.

In primis supponimus, Deum ejusmodi sua conditionata cognoscere decreta. Patet ex probationibus iisdem, quibus scientia *media* directa suadetur (2).

Secundo quoad aliam quaestionem, thomistae generatim, et ali-

(1) 2 *Dist.* 39, q. 1, a. 2.—(2) *Thes.* XXXI, XXXII, XXXIII.

qui ex AA. Soc. J. docent; in decreto absolute existenti ejusmodi conditionata reflexa a Deo cognosci: ita Molina, Sparza etc. Alia autem negat sententia cum Vazquez, Eximio Suarez, etc., et communiter Auctores fere omnes Soc. ita sentiunt.

Placet secunda sententia. Nam, non minus verum est et cognoscibile, quid Deus decrevisset in tali hypothesi, vel tali, quam quid conditionate voluisset alia libera voluntas. Si ergo conditionata nobis libera cognovit Deus independenter a decretis, idem censendum de conditionatis suis decretis.

§ II.

Exemplum scientiae mediae reflexae.

208. Quo elucescat nexus inter scientiam mediam directam et reflexam, exemplum adhibebimus, nec non haud facilem simul perpendemus difficultatem.

Exemplum esto. Deus vidit, scientia simplicis intelligentiae, Judam posse Christum vendere vel non vendere. Item novit, eadem scientia, se posse decernere vel non decernere Christum lavare Judae pedes. Scientia quoque simplicis intelligentiae vidit Deus, Judam posse converti vel non converti pro casu lotionis pedum.

Scientia autem media directa novit Deus, Judam venditurum Christum si fieret ejus discipulus: vidit etiam non fore convertendum si Christus lavaret ei pedes.

Similiter noscebat Deus scientia media reflexa, se decreturum lotionem pedum Judae si venderet Christum. Item vidit, eadem reflexa scientia, quid determinate decerneret si Judas non converteretur, vel si converteretur in pedum lotionem.

§ III.

Difficultas proponitur.

209. Ut difficultatem proponamus, tria praesupponimus:

I.° Deus habuit hanc scientiam mediam directam: si Petro darem auxilium A, illi consentiret et converteretur.

II.° Hanc item habuisse scientiam mediam reflexam; si Petrus non consentiret auxilio A, illud ei non darem.

III.° Sub hac duplici scientia decernit Deus dare Petro auxilium A.

Dico: Non videtur Petrus liber sub auxilio A.

Prob. Petrus nequit dissentire sub auxilio A; ergo non est liber. *Ant.* prob. Si dissentiret, Deus ei auxilium A dedisset et non dedisset. Sed id repugnat; ergo Petrus nequit dissentire. *Maj.* patet.

Nam si dissentit Petrus auxilio A, sane illi dedit Deus. Deinde non dedit, ut patet ex Supp. II.°

210. 1.° Respondent aliqui: Non falsa facta est scientia illa reflexa (supp. II.°), sed impedita fuit ne existeret. Falsa fuisset, si posita conditione, non poneretur conditionatum a Deo praescitum. Impeditur autem a Petro scientia illa; quia clarum est non potuisse illam esse in Deo, si dissentiat Petrus auxilio A quod a Deo accepit.

At vero non solvitur difficultas. Nam Petrus tantum ponit dissensum: dissensus autem non impedit quod Deus dederit vel non dederit auxilium, cum Deus ad illud dandum liberrimus existat: ergo nequit Petrus, conditionem ponendo seu dissensum, illam impedire veritatem; quod Deus non dabit ei auxilium A. Potius supponit dissensus Petri veritatem illam impeditam a Deo, a quo solum pendet dare vel non dare auxilium A. Jam vero a Deo non supponitur impedita, quippe potius talem scientiam reflexam Deum habere supponimus (Supp. II.°): ergo si Petrus dissentiat, falsa evadit illa scientia.

211. 2.° Ideo, respondent alii; Petrus potest dissentire antecedenter ad consensum, non vero consequenter. Jam vero decretum dandi Petro auxilium A, exivit consequenter ad consensum praevium, et ideo poterat per dissensum impediri. Impedito autem decreto, vera manet illa scientia reflexa, et integra libertas. Igitur non habet Petrus auxilium, nisi ex supposito usu libertatis per consensum, et impotentia ad dissentendum est tantum *consequens*.

Verum neque antecedenter videtur Petrus dissentire posse, et impedire decretum dandi auxilium A. Nam ad hoc requiritur, ut in actu primo proximo sit Petrus indifferens ad consensum vel dissensum, ita ut, nullum constitutum actus primi sit necessario connexum cum consensu vel dissensu. Atqui auxilium A constituit actum primum proximum, et ita connectitur cum consensu, ut cum dissensu nequeat esse: nam pendet auxilium a decreto, et decretum impediretur a dissensu.

Ad hoc respondent: auxilium quidem non posse impediri; verum cum sit *intrinsece* indifferens, nihil obstat libertati. Decretum autem licet non possit impediri, et sit *intrinsece* connexum cum consensu; tamen cum sit aliquid remotum et extrinsecum, non immutans voluntatem nisi per auxilium *indifferens*, non impedit indifferentiam antecedentem ad consensum vel dissensum.

Inst. Si antecedenter potest Petrus dissentire, poterit liberum arbitrium impedire se ipsum, seu facere ut non fuerit libertas: nam potest auxilium et decretum Dei impedire. Resp. Decretum et au-

xilium cum consequantur consensum liberum praevisum, non possunt impediri ex impotentia consequenti libertatis usum.

212. Resp. 3.^o facilius, ut videtur. Licet Deus sit ita dispositus (ex Supp. II.^o), ut non daret auxilium A, si praevideret dissensum; non tamen est necessum ut exequatur auxilii donationem per decretum cum dissensu repugnans, sed potest illud dare per decretum indifferens ad consensum vel dissensum, cum id requiratur ad libertatem, quam Deus illaesam servare intendit.

Hoc supposito, nulla est repugnantia antecedens in eo, quod auxilium ex decreto indifferenti pendens cum dissensu jungatur.

Unde scientiae reflexae Dei (ex Supp. II.^o) infallibilitas salvatur per praevisionem certam consensus (ex Supp. 1.^o); libertas autem integra permanet, cum conferatur auxilium decreto executivo indifferenti.

§ IV.

Conditionata libera disparata.

213. Quoad veritates conditionales disparatas, puta; si gallus cantet Romae, Petrus convertetur in Jerusalem; duo quaeri possunt: 1.^o utrum a Deo cognoscantur, 2.^o utrum per scientiam mediam.

Quoad 1.^m non est dubitandum, Deum quamlibet cognoscere veritatem, et ideo quid accideret Petro in quavis circumstantia.

Quoad 2.^m vero, dicendum non cognosci a Deo ejusmodi veritates, ut conditionate extituras *sub tali conditione*, sed potius ut *conjunctive* extituras. Illa forma enim conditionalis; «Si gallus cantet Romae, Petrus convertetur in Jerusalem,» prae se fert aliquam conducentiam conditionis ad conditionatum, quae revera non datur: non ergo sub forma conditionatorum veritates istae cognosci possunt, sed sub forma absoluta cujusdam temporalis concomitantiae: puta; dum gallus cantaret, Petrus quoque converteretur. Jam vero haec veritas, cum nullam involvat inter objecta dependentiam, sed merum complexum et concomitantiam, pari modo existeret conversio Petri, gallo non cantante.

CAPUT IV.

De divina voluntate.

ARTICULUS I.

Quod in Deo est voluntas.

THESIS XXXV.

In Deo datur voluntas, ad modum actus purissimi.

214. *Nota:* significatur voluntatis nomine vis illa, seu actus, quo natura rationalis formaliter inclinatur in bonum ratione cognitum. Propositio est de fide.

Prob. 1.^o Ex Vat. Conc. (1): «Si quis dixerit Deum non voluntate ab omni necessitate libera, sed tam necessario creasse, quam necessario amat se ipsum; anath. sit.» Et Damasus (2): «Si quis non dixerit Patris et Filii et Sp. S. unam voluntatem; »A. S.»

2.^o Docuit nos Christus orare (3): *Pater noster... fiat voluntas tua.* Et Paulus ait (4): *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae.* Ita passim SS. Litterae. Unde et Augustinus ait (5): «In his omnibus libris timentes Deum et pietate mansueti quaerunt voluntatem Dei.»

215. 3.^o Ex aliis fidei veritatibus, puta; Trinitatis; quia tertia Persona per amorem procedit: praedestinationis; qua decrevit Deus electorum salutem: providentiae; qua ad finem omnia a Deo ordinantur, etc. thesis confirmatur.

4.^o Si Deus non ageret voluntate, ageret natura. Sed non agit natura; ergo voluntate.

Min. prob. Agens natura est ad unum determinatum, ut ignis ad calefaciendum. Sed Deus non est determinatus ad unum; ergo ex natura non agit. *Maj.* patet. Nam agens natura agit secundum quod est: atqui unumquodque est natura unum. *Min.* etiam est aperta: si enim Deus, natura sua, esset ad unum agendum determinatus, ageret infinitum. Praeterea a posteriori elucet; cum effectus

(1) Const. *Dei Filius*, c. 1, et can. 5. — (2) In Synod. Rom. can. 20. — (3) Matth. VI, 10. — (4) Ephes. I, 11. — (5) *De Doctrina Christ.* l. 2, c. 8.